

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 416 sahifa,
27-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Формирование здоровьесберегающей образовательной среды в начальной школе в условиях инклюзии.....	10
<i>Тургунова Нилуфар Абдусаломовна</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tez va aniq hisoblash ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	16
<i>Dehqonova Maxliyoxon Shuhratjon, Musinjonova Dildoraxon Mahmudjon</i>	
Научно-педагогический анализ методов математического моделирования: численные и аналитические подходы в обучении студентов	19
<i>Мусурмонова Маъмура Оман кизи, Жураева Феруза Бахтиёр кизи, Сарсенбаева Мархабо Шадибековна</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiy moslashuvini rivojlantirish texnologiyasi.....	26
<i>Turdimurodova Muazzam Muzaffarbek qizi</i>	
M. Tvenning "Tom Soyerning boshidan kechirganlari" romanida bolalar obrazining tasviri masalasi	29
<i>Sattarov Farrux Nuridinovich</i>	
Pedagogik dasturiy vositalar yordamida dars sifatini oshirish	35
<i>D. K. Ibadullayev</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning kasbga qiziqishlarini rivojlantirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	41
<i>Isabekova Dilafuz Shermirzayevna</i>	
Молодёжь Узбекистана в системе политических процессов.....	46
<i>Юсупова Элеонора Фердинандовна</i>	
Математика o'qitishda zamonaviy yondashuvlar: vaziyatli tahlil va amaliy samaradorlik	51
<i>Matyaqubova Nazira Hikmat qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini sun'iy intellekt texnologiyalari asosida rivojlantirishning metodik modeli.....	54
<i>Choriyev Olmosbek Baxriddin o'g'li</i>	
Fan va tilni integratsiyalashgan holda o'qitish (CLIL)	60
<i>M. D. Boynazarova</i>	
Оптимизация показателей сердечного цикла у спортсменов при хроническом физическом перенапряжении посредством фармакологической поддержки	63
<i>Нормуратов Абдулла Саппарович</i>	
Chidamlilikka yo'naltirilgan sport turlarida uglevod va energiya almashinuvini farmakologik korreksiyasi....	67
<i>Normuratov Abdulla Sapparovich</i>	
O'quvchilarga dutor ijrochiligini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari	70
<i>Sa'dullayev Og'abek Abdurashid o'g'li, Nazirullayeva Nodira Akmal qizi</i>	
Bolalar musiqa va san'at maktablarida individual va jamoa mashg'ulotlarini tashkil etish mexanizmlari (cholg'u ijrochiligi misolida).....	74
<i>Omonova Charos Baxodir qizi</i>	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining o'quv-biluv faoliyatini motivatsiyalashda interfaol metodlardan foydalanish.....	79
<i>Saidova Zulfizar Norbobo qizi</i>	
O'qituvchining kognitiv egizagi (Digital Twin): sun'iy intellekt yordamida individual pedagogik uslubni modellashtirish.....	83
<i>Kuchkarova Feruza Qambaraliyevna</i>	
Abdusamad Boboxo'jayev rahbarligida tarix va arxeologiya institutining rivoji: 1964-yilgi arxiv hujjati misolida	91
<i>Abdullayev Botir Jabbor o'g'li</i>	
Maktab o'quvchilarining musiqiy idrokni shakllantirishning ijtimoiy va didaktik zarurati.....	93
<i>Abdumannan Maxammatov</i>	

“Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kalokagatiyani rivojlantirishning KAMOL modeli asosidagi pedagogik texnologiyasi”	97
<i>Abdurahmonova Dilorom Jovliyevna</i>	
Morphological Structure and Word Formation of Ecotourism Terminology: A Cross-Linguistic Analysis With Reference to the Uzbek Language.....	104
<i>Absamatova Charos</i>	
Fizika fanini o'tmda o'qitishda masalalar yechishning ilmiy-metodik ahamiyati	107
<i>Akmal Mustafoyev Isaqulovich, Munajat Mustafoyeva Oltibekovna</i>	
Kasbiy yo'naltirilgan ingliz tili darslarida metakognitiv strategiyalar asosida akademik nutqni rivojlantirish ..	111
<i>Allamuratov G'ofur Ashurovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalarning mayda qo'l motorikasini rivojlantirish metodikasi	116
<i>Amanova Albina Dexqon qizi</i>	
Psychological Approaches in Teaching English in Preschool Education and their Effectiveness	120
<i>Berdiqulova Zamira Albertovna</i>	
The Role of Family, Education, and Community Systems in Shaping Individual Psychological Well-Being .	124
<i>Diibar Abdullayeva Ubaydullayevna, Iroda Panjiyeva Khayitovna</i>	
Nomoddiy madaniy merosning talaba-yoshlarni yuksak ma'naviyatli shaxs sifatida tarbiyalashdagi ahamiyati	127
<i>Erboyev Suxrob Abdusalomovich</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida inson resurslarini boshqarishda muvozanatlashgan ko'rsatkichlar tizimidan foydalanishning nazariy asoslari	131
<i>Gulmira Jumanova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini o'stirishda badiiy adabiyotning dolzarbligi	135
<i>Hasanova X. Z.</i>	
Gospital ta'lim sharoitida ona tili fanini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi	139
<i>Hikmatov Bobobek Saydulloyevich</i>	
ASB bo'lgan bolalarda sensor buzilishlarning kognitiv va ijtimoiy rivojlanishga ta'siri	142
<i>Isaxanova Oybarchin Abduraxim qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda kommunikativ faoliyat samaradorligining pedagogik mexanizmlari	146
<i>Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna</i>	
David haykali ko'z bo'lagining qalamtasvirini bajarish usullari.....	149
<i>Mo'minov Baxtiyor Karamatovich</i>	
Ta'limda fanlararo integratsiyadan foydalanishning pedagogik va psixologik asoslari	154
<i>Oblakulova Nodira Abduvali qizi</i>	
Ellipslarni tasviriy san'at va muhandislik grafikasida yasash metodikasi.....	160
<i>Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich</i>	
Kommunikativ strategiyaning yuzaga kelish omillari	170
<i>Normaxmatova Feruza Ruziboyevna</i>	
Umumta'lim maktab musiqa madaniyati darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish muammo va yechimlari	174
<i>O'rishboyeva Xumora O'rol qizi</i>	
Maktabda jismoniy tarbiya darslarida futbol elementlaridan foydalanib 10-11 yoshli bolalarda tezkor-kuch qobiliyatlarini rivojlantirish uslubiyati	177
<i>Qurbonbayeva Maftuna G'ayrat qizi</i>	
Maktabda darsdan tashqari futbol to'garaklarida o'quvchilarning tezkor-kuch qobiliyatlarini takomillashtirish	182
<i>Ro'ziboyeva Fotima Quدرات qizi</i>	
Matn ustida ishlash samaradorligini baholash mezonlari	187
<i>Sadarova Nilufar</i>	
Neyroestetik stimulning yosh dinamikasidagi roli: kognitiv emotsional sferani qayta tashkil etish mexanizmlari.....	193
<i>Salaxidinova Xolida Xaliljonovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	<p>Kasbiy ta'limda o'quvchilarning psixologik va axloqiy sifatlari ..... 198 Salomov Abdurasul Axmadovich</p> <p>Funksiyaning hosilasi yordamida o'sish va kamayish oraliqlarini aniqlash metodikasi ..... 201 Sherzad Eshjanovich Bekchanov, Shohida Sadullaeva Ziyadullaeva, Abdusalom A. Xudoyberdiev</p> <p>Bo'lajak tarbiyachilarning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirishda psixologik treninglarning nazariy va amaliy asoslari..... 205 Sojida Safarova Saxadin qizi</p> <p>Destruktiv xulq-atvor psixologik va pedagogik qarovsizlik oqibati sifatida..... 207 Umirzoqova Shodiya Lutfullo qizi</p> <p>Maktabgacha ta'limda bolalar bilan innovatsion texnologiyalar yordamida ekologik omillarni singdirish ..... 210 Xoldorova Mashxura G'ulomovna</p> <p>Роль антиоксидантной системы в повышении работоспособности спортсменов ..... 214 Нурбаев Бахтиёр Шириневич</p> <p>Shaxs irodaviy sohasini rivojlantirishning psixologik determinantlari..... 217 To'ychiyeva Shoyista Jumabayevna</p> <p>Ta'lim jarayonida va talabalarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ahamiyati ..... 223 X. Xalilova, N. Niyazova</p> <p>Optimization of Periodontal Disease Treatment Tactics in Patients With Chronic Hepatitis C After Achieving a Sustained Virological Response ..... 227 Makhmudova Ugiyoy Bakhtiyorovna</p> <p>Pathogenetic and Clinical Rationale for the Prevention and Management of Periodontal Diseases in Workers Within Dust-Hazardous Environments ..... 230 Turumova Marjona Bakhodirovna</p> <p>Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarining boshqaruv faoliyati va kasbiy madaniyati ..... 233 Imamova Nilufar Zabiyyulla qizi, Soloyeva Rayhonoy Ravshanbek qizi</p> <p>Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida integratsiyalashgan ijodiy muhitni tashkil etishning ilmiy-metodologik asoslari ..... 236 Sultanov Xaytboy Eraliyevich</p> <p>Ma'naviy-ma'rifiy faoliyat orqali o'smirlarda huquqbuzarlik profilaktikasining pedagogik asoslari ..... 241 Umarov Qobiljon</p> <p>Maktab o'quvchilari orasida kiberbulling profilaktikasi yo'llari ..... 245 Jannazarova Juldizxan Aliiyar qizi</p> <p>Kimyo ta'limi jarayonida kreativ yondashuv asosida kompetensiyaviy yondashuvni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish ..... 250 Allaberdiyeva Zebinisobegim Ismoiljon qizi</p> <p>Universality in Phraseological Units in English, Dutch and Uzbek ..... 253 Khaydarova Guzalkhon</p> <p>Texnologik ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanishning o'quv samaradorligiga ta'siri: universitet darajasida istiqbollor ..... 256 Musurmonova Ma'mura Oman qizi, Berdiyeva Gulnoza Rizoqulovna</p> <p>Chet el va mahalliy tajribalarda muhandislik musobaqalari samaradorligi ..... 261 N. Nomozova, A. Muxamadiyev</p> <p>Autizm spektri buzilishlarining klinik-pedagogik xususiyatlari va ularni korreksiyalashning ilmiy asoslari..... 267 Polatova P. M., Polvonova Kishchan Ravshanovna</p> <p>Tenglamalar ildizlarini aniqlashda vatarlar usuli va python dasturiy modeli ..... 272 Rizayeva Bahoroy Jahongir qizi</p> <p>Algebra fanini o'rganishda talabaning xatolarini tahlil qilish va ularni bartaraf etish usullari ..... 277 Zaxiriddinova Shahlo Zahiriddin qizi, Norboyeva E'zoza O'tabek qizi, Oqbutayeva Sumbula Normuhammad qizi</p> <p>Интегрированный подход как основа развития русской связной речи иноязычных студентов неязыковых специальностей ..... 280 Бозорова Хулкар Одинакуловна</p>
-------------------------------------	---

Оптимизация трудовых отношений в системе общего среднего образования на основе HR-менеджмента: эмпирический анализ.....	284
Турикова Лазокат Машрабовна	
Pedagoglarning huquqiy maqomi hamda global kompetensiyalar bilan bog'liq muammo va yechimlar.....	296
Javohir Baxtiyorovich Shukurov	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida og'zaki nutqni rivojlantirishning kommunikativ yondashuv asoslari.....	305
Holikulova Feruza Xasanovna	
Talabalarda internet va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishning agressiv xulq-atvorga ta'siri.....	309
Tosheva Sayyora Raxmonqulovna	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	314
Nurmatova Iroda Toxtasinovna, Qutlimuratova Dilnoza Oybek qizi	
O'quv materiallarini didaktik prinsiplar asosida bayon qilishning nazariy-amaliy asoslari.....	318
Turdiyeva Navruza Sheraliyevna	
Raqamli va globallashtirilgan muhitda maktabgacha yoshdagi bolalarda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini rivojlantirish.....	323
Avazova Xidoyat Zafar qizi	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida badiiy asar tahlil qilish kompetensiyasini shakllantirish orqali o'quvchilar nutqini boyitish ("Bog'bon va nihol" rivoyati misolida).....	327
Normurodova Nigora Abdusattorovna, Abduxalilova Mohinur To'raqul qizi	
Qoraqalpog'iston cho'l yaylovlarning holatiga katta qumsichqonlar ta'sirini baholash.....	331
Adilbayeva Genjexan	
O'zbekiston zaminida uyg'onish - renessans hodisasining yuz berishi: shakllanishi, musulmon va insoniyat dunyosi taraqqiyotidagi o'rni.....	335
Choriyev Mirjalol Baxtiyor o'g'li	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining ekologik kompetentligini badiiy-loyihaviy faoliyat orqali rivojlantirish metodikasi.....	340
Istamov Zavqiddin Sa'dulloevich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida fonetik kompetensiyani rivojlantirish orqali orfoepik va orfoepik bilimlarni shakllantirish.....	344
Mamasidikova Naima Toxirjon qizi	
Talabalarining mustaqil o'qish va o'rganish kompetensiyalarini rivojlantirishning metakognitiv aspektlari.....	348
Mirsobitova Parvina Bahodir qizi	
Sun'iy intellekt vositasida talabalarining axloqiy-estetik madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari..	351
Muminov Zokir Sharop o'g'li	
Ta'lim muhitining o'quvchilarning emotsional holatiga ta'siri.....	354
Nurmatov Nurhayot Nurziyat o'g'li, Otaqurbonbova Nigina Rustam qizi	
STEAM yondashuvi asosida o'simliklar fiziologiyasi fanida o'quv mazmunini didaktik qayta tashkil etish xususiyatlari.....	358
Xolikulova Gulchehra Alimardon qizi	
Особенности развития эмоционального интеллекта у детей дошкольного возраста.....	363
Мирзаева Наргиза	
Inklyuziv ta'limni tashkil etishning pedagogik asoslari.....	367
Abdanbekova Nilufar Rixsiyevna	
O'qituvchining pedagogik mahoratini takomillashtirish va uni rivojlantirish omillari.....	370
Ismailova Shaira Ferdausovna	
Maktab o'quvchilarida o'zini o'zi tarbiyalashni shakllantirishning pedagogik asoslari (8–9-sinflar asosida)..	373
Norxo'jayeva Lobar Nuriddin qizi	
Inkluziv ta'limda pedagoglarning mahorati va pedagogik innovatsiyalar.....	378
Raxmonova Gullola Shavkatovna	
The Impact of Collaborative Writing Activities on EFL University Students' Essay Writing Skills: A Classroom-Based Study.....	382
Shovkiewa Munisa Shonazar kizi	

CONTENTS

MUNDARIJA SOÐERJANIE

ChatGPT va generativ AI vositalarining o'quv jarayonidagi didaktik imkoniyatlari.....	386
Sotivoldiyev Shohruhmirzo Abdumalik o'g'li	
O'qituvchi shaxsining pedagogik etikasi va kasbiy madaniyati.....	390
Sultonova Nargiza Nigmatovna	
Raqamli transformatsiya sharoitida talabalarining media savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	393
Zaxiriddinova Shaxlo, Nurova Manzura, Murodova Fayoza	
Talabalar matematik tafakkurini rivojlantirishda analizdan masalalar yechish strategiyalari	397
Zaxiriddinova Shaxlo, Tufliyeva Roziya, Ismatullayev Javohir	
Роль социальной компетенции в процессе интенсивного когнитивного развития	402
З. Ф. Азизова	
Роль научного знания в повышении качества образования	406
Сагатова Диёра Абдулазиз кизи	
Методы использование информационных технологий в научном исследовании качества образования в ВУЗе.....	409
Уразова Марина Батыровна, Туленова Карима Жандаровна, Генжебаева Кундуз Саламат кизи	
Академический стресс и формирование механизма "Самообвинения" у студентов	412
Хошимова Дилорам Анваровна, Немаджанова Наргиза	

O'QITUVCHINING PEDAGOGIK MAHORATINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNI RIVOJLANTIRISH OMILLARI

Ismailova Shaira Ferdausovna

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'qituvchining pedagogik mahoratini takomillashtirishning asosiy omillari, zamonaviy ta'lim sharoitida uning kasbiy rivojlanish yo'llari hamda innovatsion yondashuvlarning o'rni yoritiladi. Pedagogik mahoratni rivojlantirishda uzluksiz ta'lim, metodik tayyorgarlik va raqamli kompetensiyaning ahamiyati tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: pedagogik mahorat, o'qituvchi, kasbiy rivojlanish, metodika, innovatsion texnologiyalar, kompetensiya.

Abstract: This article examines the main factors for improving teachers' pedagogical mastery, the ways of their professional development in the context of modern education, as well as the role of innovative approaches. The importance of continuous education, methodological training, and digital competence in the development of pedagogical mastery is analyzed.

Key words: pedagogical mastery, teacher, professional development, methodology, innovative technologies, competence.

Аннотация: В данной статье освещаются основные факторы совершенствования педагогического мастерства учителя, пути его профессионального развития в условиях современного образования, а также роль инновационных подходов. Анализируется значение непрерывного образования, методической подготовки и цифровой компетенции в развитии педагогического мастерства.

Ключевые слова: педагогическое мастерство, учитель, профессиональное развитие, методика, инновационные технологии, компетенция.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida o'qituvchining o'rni tobora muhimlashib bormoqda. Chunki ta'lim sifati bevosita pedagogning kasbiy mahorati, metodik tayyorgarligi va innovatsion yondashuviga bog'liqdir. O'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki tarbiyachi, yo'naltiruvchi va motivator sifatida ham faoliyat yuritadi. Shu sababli pedagogik mahoratni rivojlantirish masalasi bugungi kunda ta'lim tizimining dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. U o'qituvchining kasbiy kompetensiyasini oshirish, dars jarayonini samarali tashkil etish va o'quvchilarning bilim sifati yaxshilashga xizmat qiladi.

O'qituvchining pedagogik mahoratini rivojlantirish jarayoni jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti bilan bevosita bog'liqdir. Chunki sifatli ta'lim tizimi malakali pedagog kadrlar orqali shakllanadi. Shu sababli o'qituvchining kasbiy rivojlanishi davlat ta'lim siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Hozirgi kunda ta'lim jarayonida raqobatbardoshlik va innovatsion yondashuv talab etilmoqda. Bu esa o'qituvchidan nafaqat chuqur fan bilimiga ega bo'lishni, balki zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash, raqamli vositalardan foydalanish va o'quvchilar bilan samarali kommunikatsiya o'rnatish ko'nikmalarini ham talab qiladi.

Bundan tashqari, global ta'lim makonida o'qituvchining o'rni o'zgarib, u bilim beruvchi shaxsdan ko'ra ko'proq fasilitator, yo'naltiruvchi va innovator sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu nuqtai nazardan pedagogik mahoratni rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogika fanining eng dolzarb yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda.

O'qituvchining pedagogik mahoratini rivojlantirish bir necha muhim omillarga bog'liq:

Birinchi navbatda, uzluksiz kasbiy rivojlanish muhim o'rin tutadi. O'qituvchi doimiy ravishda o'z bilim va ko'nikmalarini yangilab borishi, zamonaviy pedagogik adabiyotlar bilan ishlashi va malaka oshirish kurslarida ishtirok etishi zarur.

Ikkinchi muhim omil – innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash. Interfaol metodlar, multimedia vositalari, raqamli platformalar va onlayn ta'lim resurslari o'qituvchining dars samaradorligini oshiradi hamda uning kasbiy mahoratini rivojlantiradi.

Uchinchi omil sifatida metodik tayyorgarlik va rejalashtirish qobiliyatini ko'rsatish mumkin. Darsni to'g'ri rejalashtirish, maqsad va natijani aniq belgilash, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish pedagogik mahoratning muhim ko'rsatkichidir. Shuningdek, kommunikativ kompetensiya ham o'qituvchi faoliyatida muhim ahamiyatga ega.

O'qituvchi o'quvchilar bilan samarali muloqot qila olishi, ularni tinglay bilishi va ijobiy psixologik muhit yarata olishi lozim. Yana bir muhim omil – "refleksiya (o'z faoliyatini tahlil qilish)" dir. O'qituvchi o'z darslarini tahlil qilib, kamchilik va yutuqlarini aniqlasa, uning pedagogik mahorati doimiy ravishda rivojlanib boradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Hozirgi kunda o'qituvchining pedagogik mahoratini rivojlantirish faqat an'anaviy metodik bilimlar bilan cheklanib qolmay, balki global ta'lim tendensiyalari, raqamli transformatsiya va innovatsion yondashuvlar bilan bevosita bog'liq holda shakllanmoqda. Xususan, ta'lim tizimida "21-asr ko'nikmalari" (critical thinking, creativity, communication, collaboration) asosiy mezon sifatida qaralmoqda va o'qituvchi ushbu ko'nikmalarni o'quvchilarda shakllantira olishi uchun o'zi ham yuqori darajada kasbiy rivojlangan bo'lishi zarur.

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda o'qituvchining mahoratini oshirishda "uzluksiz kasbiy ta'lim modeli" muhim o'rin tutadi. Bu modelga ko'ra, o'qituvchi faqat malaka oshirish kurslarida emas, balki kundalik pedagogik faoliyat, onlayn kurslar, ilmiy seminarlar va professional hamjamiyatlarda doimiy o'qib-o'rganish orqali rivojlanadi. Bu jarayon "life-long learning" tamoyiliga asoslanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

So'nggi yillarda ta'lim tizimiga raqamli pedagogika (digital pedagogy) keng kirib kelmoqda. O'qituvchi zamonaviy platformalar (LMS tizimlari, Google Classroom, Moodle, Zoom va boshqalar)dan samarali foydalanishi, raqamli kontent yaratishi va interaktiv darslarni tashkil eta olishi pedagogik mahoratning muhim ko'rsatkichiga aylanmoqda. Shu bilan birga, sun'iy intellekt asosidagi ta'lim vositalari (AI tutors, adaptive learning systems) o'qituvchining individual yondashuvini kuchaytirishga xizmat qilmoqda.

Pedagogik mahoratni rivojlantirishda yana bir zamonaviy yondashuv – "lesson study" (darsni birgalikda tadqiq qilish) metodidir. Ushbu metod orqali o'qituvchilar birgalikda darsni rejalashtiradi, kuzatadi va tahlil qiladi. Bu esa tajriba almashish, metodik bilimlarni boyitish va dars sifatini oshirishga yordam beradi.

Shuningdek, mikro-o'qitish (microteaching) texnologiyasi ham pedagogik mahoratni rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. O'qituvchi qisqa dars fragmentlarini o'tkazish orqali o'z nutqi, metodlari va dars boshqaruvini tahlil qiladi hamda o'z ustida ishlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Zamonaviy pedagogikada koaching va mentorlik tizimi ham keng qo'llanilmoqda. Tajribali o'qituvchilar yosh pedagoglarga yo'naltiruvchi sifatida yordam beradi, bu esa kasbiy rivojlanishni tezlashtiradi va pedagogik mahoratni mustahkamlaydi.

Bundan tashqari, o'qituvchining reflektiv kompetensiyasi alohida ahamiyatga ega. O'qituvchi o'z darsini doimiy tahlil qilishi, natijalarni baholashi va kamchiliklarni bartaraf etishi orqali professional o'sishga erishadi. Refleksiya zamonaviy pedagogikada "o'zini rivojlantirish mexanizmi" sifatida qaraladi. Umuman olganda, pedagogik mahoratni rivojlantirish bugungi kunda integrativ jarayon bo'lib, u raqamli texnologiyalar, innovatsion metodlar, uzluksiz ta'lim va reflektiv yondashuv uyg'unligida amalga oshirilgandagina yuqori samaradorlikka erishiladi. O'qituvchining pedagogik mahoratini yanada rivojlantirish va zamonaviy ta'lim talablari darajasiga moslashtirish maqsadida quyidagi takliflarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

Avvalo, o'qituvchilar uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimini kuchaytirish zarur. Bunda faqat an'anaviy malaka oshirish kurslari bilan cheklanib qolmasdan, onlayn kurslar, xalqaro vebinarlar va ilmiy platformalarda ishtirok etish imkoniyatlarini kengaytirish lozim. Ta'lim jarayoniga raqamli pedagogika va sun'iy intellekt vositalarini integratsiya qilish muhim hisoblanadi. O'qituvchilar LMS tizimlari, interaktiv platformalar va AI asosidagi ta'lim resurslaridan samarali foydalanishni o'zlashtirishlari kerak.

Yana bir muhim yo'nalish – lesson study va microteaching tizimlarini joriy etishdir. O'qituvchilar darslarni birgalikda tahlil qilish, tajriba almashish va qisqa dars mashg'ulotlari orqali o'z faoliyatini doimiy takomillashtirib borishlari lozim. Bundan tashqari, mentorlik va coaching tizimini rivojlantirish zarur. Tajribali pedagoglar yosh o'qituvchilarga amaliy yordam ko'rsatishi, ularning kasbiy rivojlanishini yo'naltirishi maqsadga muvofiqdir.

O'qituvchilarda reflektiv kompetensiyani kuchaytirish ham muhim ahamiyatga ega. Har bir pedagog o'z darslarini tahlil qilib borishi, kamchiliklarini aniqlashi va o'z ustida ishlashni tizimli ravishda yo'lga qo'yishi kerak. Shuningdek, ta'lim muassasalarida innovatsion muhit yaratish lozim. Bu muhit o'qituvchilarning ijodiy

yondashuvini rag'batlantiradi, yangi metodlarni sinab ko'rishga imkon beradi va pedagogik tajriba almashuvini kuchaytiradi. Yuqoridagi takliflarni amaliyotga joriy etish o'qituvchining pedagogik mahoratini sezilarli darajada oshiradi hamda ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqadi.

O'qituvchining pedagogik mahoratini rivojlantirishda so'nggi yillarda "data-driven teaching" (ma'lumotlarga asoslangan o'qitish) yondashuvi keng qo'llanilmoqda. Ushbu yondashuvga ko'ra, o'qituvchi o'quvchilarning natijalari, faolligi va xatolarini tahlil qilib, dars jarayonini moslashtiradi. Bu esa individual yondashuvni kuchaytiradi va ta'lim samaradorligini oshiradi. Zamonaviy ta'limda "blended learning" (aralash ta'lim) modeli ham muhim o'rin tutadi. Bu model an'anaviy darslarni onlayn ta'lim bilan uyg'unlashtiradi. O'qituvchi bu jarayonda nafaqat sinfda, balki raqamli muhitda ham samarali ishlay olishi kerak bo'ladi. Bu esa uning raqamli kompetensiyasini rivojlantirishni talab etadi.

Pedagogik mahoratni oshirishda professional hamjamiyatlarda ishtirok etish ham muhim omillardan biridir. O'qituvchilar tajriba almashish, ochiq darslar, seminarlar va ilmiy-amaliy konferensiyalar orqali o'z bilim va ko'nikmalarini boyitadi. Bu jarayon kasbiy o'sishni tezlashtiradi va innovatsion fikrlashni shakllantiradi. O'qituvchining psixologik kompetensiyasi ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar bilan to'g'ri psixologik aloqa o'rnatish, ularning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish pedagogik jarayonning samaradorligini oshiradi. Stressni boshqarish va emotsional barqarorlik ham o'qituvchi mahoratining ajralmas qismidir.

O'qituvchi har bir darsdan so'ng o'z faoliyatini tahlil qilib, qaysi metod samarali bo'lganini, qaysi jihatlar esa takomillashtirishga muhtojligini aniqlaydi. Bu uzluksiz o'zini rivojlantirishga xizmat qiladi. Pedagogik mahoratni rivojlantirish jarayoni bugungi kunda ko'p qirrali va integrativ xarakterga ega bo'lib, u raqamli texnologiyalar, psixologik yondashuv, innovatsion metodlar va uzluksiz ta'lim uyg'unligida amalga oshirilgandagina yuqori samaradorlikka erishiladi. Natijada o'qituvchi zamonaviy ta'lim talablariga javob beradigan, ijodiy va raqobatbardosh pedagog sifatida shakllanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'qituvchining pedagogik mahoratini rivojlantirish zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim va uzluksiz jarayonlaridan biri hisoblanadi. Chunki ta'lim sifati bevosita pedagogning kasbiy kompetensiyasi, innovatsion yondashuvi va pedagogik mahoratiga bog'liqdir. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'lim texnologiyalari, blended learning, data-driven teaching, reflektiv amaliyot hamda professional hamjamiyatlarda faol ishtirok etish o'qituvchining kasbiy rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ushbu omillar pedagogning dars jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchilar bilan individual ishlash va innovatsion metodlarni qo'llash imkoniyatini kengaytiradi.

Psixologik kompetensiya va kommunikativ mahorat ham o'qituvchining pedagogik faoliyatida muhim o'rin tutadi. O'quvchilar bilan to'g'ri muloqot o'rnatish va ijobiy ta'lim muhitini yaratish ta'lim samaradorligini oshiradi. Pedagogik mahoratni rivojlantirish uzluksiz va kompleks jarayon bo'lib, u doimiy o'qish, tajriba almashish va innovatsion yondashuvlarni qo'llash orqali amalga oshiriladi. Natijada o'qituvchi zamonaviy ta'lim talablariga javob beradigan, ijodkor va yuqori malakali pedagog sifatida shakllanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Sayidahmedov N. Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2010.
2. Muslimov N. A., Usmonboyeva M. H. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2016.
3. Yo'ldoshev J. G'., Usmonov S. A. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2004.
4. Ziyomammedov B. Ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Abu Ali ibn Sino nomidagi tibbiyot nashriyoti, 2006.
5. O'zbekiston Respublikasi. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun. – Toshkent, 2020 (yangi tahrir).
6. O'zbekiston Respublikasi. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi. – Toshkent, 1997.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.